

Knjige in ljudje

Knjige in knjigoljubi (134)

Stena

MIHA NAGLIČ

Če v kateremkoli slovenskem stavku zapišemo besedo Stena z veliko začetnico, potem je menda tudi tistim, ki niso alpinisti, jasno, da gre za severno steno Triglava. Tak je tudi naslov knjige, ki jo je napisal Tone Svetina in v njej romansirano legendarne dogodke v Steni - med njimi prvenstveni vzpon, ki sta ga v njenem osrednjem stebru v petih dneh od 26. do 30. junija 1945 opravila Joža Čop in Pavla Jesih; s tem vrhunskim alpinističnim dejanjem sta hotela na svoj način izraziti hvaležnost ob dejstvu, da je vojna končana in da se je v deželo in v njene gore po štirih letih trpljenja in pomanjkanja vrnila svoboda ... Ne vem, kako Steno, njene smeri in njene legende doživljajo tisti, ki nikoli niso bili v njej? Jaz sem jo obhajal po levi, po Tomiškovi in čez Prag, ali pa po desni, po Bambergovi, z Luknje čez Plemenice. Uspešna plezalna vzpona pa imam v njej samo dva, po Slovenski in Kratko Nemško (Zimmer-Jahnov izstop). Malo, a dovolj, da sem s to mogočno Steno okužen za vse življenje.

Knjige, o kateri pišem, ne doživljam kot priročnik, temveč kot brevir. Če bi šel še kdaj

plezat, bi vzel s seboj tudi svoj stari vodnik s klasičnimi opisi smeri. **Stena** pa je bolj sodoben vodnik, je v duhu časa, ki vse manj da na besedo in vse več na sliko. Plezalcem ponuja zlasti skice in fotografije smeri, opisi so zelo skopi. Knjiga kot celota pa je zanimiva za najširši krog častilcev gora, tako rekoč za vse Slovence. V uvodnem delu je tudi poglavje z naslovom Zgodovina plezanja v severni triglavski steni, napisal ga je Aleksander Bjelčevič in v njem povzel kroniko Stene v celoti. Avtorji vodnika so **Miha Valič, Marko Prezelj in Janez Skok**. Mihi Valiču (1978-2008), ki se je po uspešnem vzponu smrtno ponesrečil pri sestopu z gore Čo Oju, pa je tudi posvečen. Valič je "iz" Stene celo diplomiral, z nalogo o njeni flori, v vodniku je objavljen njen povzetek.

Steno nam običajno kažejo fotografije. V vodniku pa imamo tudi odlično risbo, narisal jo je Danilo Cedilnik. Iz podatkov na njej so razvidne izjemne dimenzije Stene. Njena dolžina oziroma širina po izohipsi na višini 1800 m znaša kar štiri kilometre, njena višina od najnižje točke (1440 m) do Kugyjeve police (2530 m) pod vršno gmoto pa 1090 m; višinska razlika od najnižje

Severna stena Triglava, alpinistični vodnik, Sidarta, Ljubljana, 2011, 152 strani, 29 evrov, www.sidarta.si

točke do vrha Triglava znaša 1424 m. Impozantno, mar ne! Tisti, ki ne boste šli plezat, se lahko v Steno podate in jo podoživite z branjem knjig in gledanjem filmov o njej. V vodniku najdete seznam najboljšega, kar je bilo o njej napisanega. "Alpinizem so predvsem zgodbe", pravi uvodničar Bjelčevič. In navede tudi odlomek iz kulturne satire alpinista Eda Deržaja o "patetičnem alpinizmu". "Za alpinistično turo veljajo naslednja pravila: ko prispeš v koč, ki si jo izbral za izhodišče, se vedi tako, da morebitni izletniki in slični smrtniki takoj zaslutijo, da si alpinist posebne sorte. V pozdrav le pokimaj in sedi s tovarišem v skrajni kot sobe. Tu malomarno odvrzi nahrbtnik z derezami, vrv in cepin. Če imaš v oprti pravilno razmeščene kline in kladivo, bodo takoj rezko zarožljali. V hipu bodo vse oči uprte v vaju. Nato sedita mrkih obrazov, brez besed, v skrajni kot koč. Ko si prepričan, da so se vaju turisti nagledali, prični s sezuvanjem oko-

vank. To delo spremljaj z žvižganjem kakšne žalostinke. Učinek ne bo izostal. Iz oprte vzemi plezalnike, ki jih še počasneje oblači. Pri tem žvižgaj še otožnejšo melodijo." (Gruh, 1937)

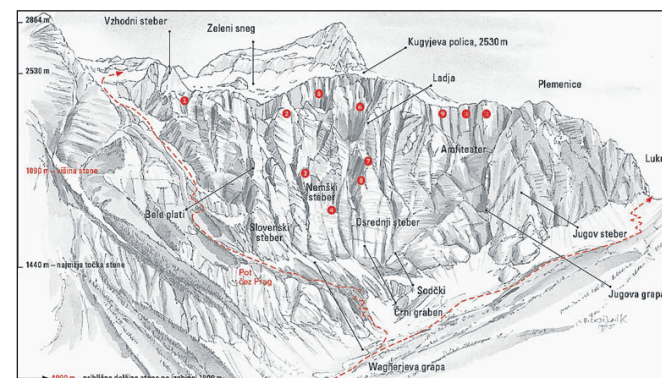
Alpinizem so za razliko od navedene satire seveda predvsem resnične zgodbe. "V Saint Loupovi francoski knjigi Gora ni hotela je opisanih devet neverjetnih gorskih nesreč, ki so jih srečniki preživeli; med njimi je prigoda Toneta Pogačnika, ki je leta 1946 na triglavskem ledeniku v megli smučal predaleč in nehote skočil čez severno steno - kot smučarski tekmovalc se je postavil v položaj skakalca in doskočil 90 metrov niže v Slovensko grapo. Poškodoval se ni, izgubil pa je eno rokavico in palico." Stena ima v spominu tudi mnogo zgodb, ki so se končale s smrtjo glavnih junakov. Še več pa jih je seveda preživelo. Navsezadnje je vsak vzpon zgodba zase in nastajajo še nove. Lansko poletje (2.-3. 8. 2011) sta Tina di Batista in Tomaž Jakofčič preplezala smer (med Skalaško in Čopom), imenovano Ulina. "Smer ponuja verjetno največ lepega in težkega plezanja v enem zamahu v naših gorah." Vas mika, da bi preverili to drzno trditev? Mene ne, verjamem Steni.

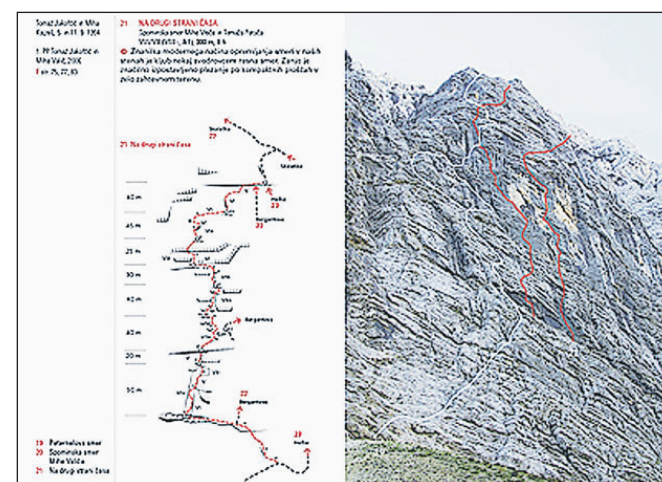
Prednja stran ovitka

V Stebru Franca Jožefa

Stena na risbi Danila Cedilnika Dena

Strani iz vodnika